

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

03 noiembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte

Nicolae Gordilă,

Judecători

Iurie Diaconu, Elena Covalenco, Liliana Catan,
Ion Guzun,

a judecat, în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 29 aprilie 2015, declarat de avocatul Victor Marcu, în numele inculpatului

*Iablonschi Vasili Vasili, născut la
18 iulie 1971, originar și locuitor al or. Cupcini, str.
Mateevici 1, ap. 1, cetățean al R. Moldova, fără
antecedente penale.*

în instanța de fond:

Termenul de examinare a cauzei

07 martie – 31 octombrie 2014,

în instanța de apel:

26 noiembrie – 29 aprilie 2015,

în instanța de recurs:

22 iulie – 03 noiembrie 2015.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Edineț din 31 octombrie 2014, Iablonschi Vasili a fost achitat de sub învinuirea comiterii infracțiunii prevăzute de art. 320 alin. (1) Cod penal, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

2. Instanța de fond a constatat că Iablonschi Vasili este învinuit că prin hotărârea instanței de judecată din 26.05.2011 s-a dispus încasarea de la el, în beneficiul cet. Paladiciuc Elena a datoriei în mărime de 3000 dolari SUA, cu recalcularea în valută națională la momentul executării hotărârii, dobânda în sumă de 9720 lei și a taxei de stat în sumă de 1750 lei, eschivându-se de la executarea hotărârii instanței de judecată.

Astfel, pentru neexecutarea hotărârii instanței de judecată față de Iablonschi V. a fost pornită procedura contravențională în baza art. 318 Cod contravențional, prin care la **26.11.2012**, conform hotărârii instanței de judecată Edineț, fiindu-i aplicată sancțiunea contravențională în mărime de 50 unități convenționale.

Conform învinuirii aduse, după aplicarea sancțiunii contravenționale și până în prezent Iablonschi V., având venituri, intenționat a refuzat achitarea datoriei în cauză, a taxei de stat, supuse spre executare conform hotărârii instanței de judecată Edineț din 26.05.2011, astfel eschivându-se de la executarea hotărârii instanței de judecată.

Inculpatul a fost pus sub învinuire pentru săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 320 alin. (1) Cod penal - neexecutarea hotărârii instanței de judecată, adică neexecutarea intenționată și eschivarea de la executarea hotărârii instanței de judecată, faptă comisă după aplicarea sancțiunii contravenționale.

Instanța a reținut că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii și acesta urmează a fi achitat din următoarele considerente.

Inculpatul nu a recunoscut vina în săvârșirea infracțiunii incriminate și a declarat că nu este în stare să achite datoria în întregime la moment, dar nu se eschivează de la plata acesteia, și o va achita în continuare în rate, după posibilități.

Conform informației prezentată de Primăria s. Chetroșica Nouă, r-nul Edineț, inculpatul arendează, în baza contractului nr. 02 din **09 ianuarie 2008**, un bazin acvatic „La boi”, pe un termen de 15 ani, cu suprafața de 15,16 ha, plata pentru arendă constituind - 17.431 lei și impozitul funciar - 1743,08 lei anual. La situația din 12.12.2013, restanța inculpatului față de Primăria s. Chetroșica Nouă, constituia suma de 14.675 lei.

Potrivit informației din data de **26.09.2012** prezentată de administrația ÎM „Piața orășenească”, inculpatul practică activitate comercială pe teritoriul pieței orășenești Edineț.

Conform bonurilor de plată din data de 16 ianuarie 2013, 20 mai 2013, 05 august 2013, 02 octombrie 2013, 03 decembrie 2013, 17 ianuarie 2014, 05 martie 2014, 23 mai 2014, 19 iunie 2014, 02 septembrie 2014 și 07 octombrie 2014, inculpatul în perioada anilor 2013-2014 a achitat, prin intermediul executorului judecătoresc datoria față de Paladiciuc E. parțial, în sumă totală de 3369,11 lei.

Potrivit încheierii executorului judecătoresc Chișca V. din **01 septembrie 2011**, a fost dispusă intentarea procedurii de executare în privința inculpatului. Ulterior, la data de **10 august 2012**, de către executorul judecătoresc a fost aplicat sechestru asupra apartamentului amplasat în or. Cupcini, str. Mateevici 1/1, al cărui coproprietar este inculpatul.

Inculpatului i-a fost adus la cunoștință faptul că bunul sechestrat urmează a fi vândut în caz de neachitare a datoriei.

Astfel, nu a fost efectuată nici o acțiune din partea executorului judecătoresc.

Prin hotărârea judecătorei Edineț din 26 noiembrie 2012, inculpatul a fost recunoscut vinovat în comiterea contravenției prevăzută de art. 318 Cod Contravențional - neexecutarea hotărârii instanței judecătorești. Ulterior, după aplicarea sancțiunii contravenționale la data de 26 noiembrie 2012, inculpatul a început achitarea în rate a datoriei prin intermediul executorului judecătoresc Chișca V. și o achită până în prezent - conform bonurilor de plată anexate la materialele cauzei - în sumă totală de 3369,11 lei.

În acest sens, aplicând raționamentele Curții Europene în decizia Smolickis vs. Letonia, se constată că prima sancționare conform prevederilor art. 318 Cod contravențional și a doua conform prevederilor art. 320 Cod penal se referă la

perioade distincte, între care nu există suprapunere. Aceasta înseamnă că, sancțiunea contravențională se aplică în cazul în care debitorul se eschivează de la executarea hotărârii judecătorești devenită executorie, cea de-a doua sancționare - cu pedeapsa penală - se întemeiază pe refuzul său repetat, dar totuși distinct, de a se conforma legii. Totodată, Curtea a precizat că, la pornirea urmăririi penale, ulterior celei contravenționale împotriva debitorului - perioada de neexecutare care urmează a fi dovedită, și pentru care se aplică pedeapsa penală, se referă la cea posterioară primei sancționări.

3. Procurorul a declarat apel, solicitând casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 320 alin. (1) Cod penal la 1 an închisoare, cu executare.

Apelantul a invocat că la emiterea sentinței de achitare, instanța a luat ca bază declarațiile inculpatului, neapreciind probele prezentate de acuzare.

Vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate este dovedită prin probe administrate.

Potrivit declarațiilor martorilor Buruian V., Buruian M., Ivasiuc N., Ivasiuc I., Cuței T., inculpatul de mai mulți ani activează pe bază de patentă și realizează pește la piața orășenească Edineț.

Martorii Buruian M. și Buruian V. au indicat că au participat la scoaterea peștelui din iazul arendat, fiind vândut la piața din Edineț.

Instanța de judecată eronat a apreciat declarațiile martorului Chișca V.

3. Partea vătămată Paladiciuc V. la fel a declarat apel, solicitând casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 320 alin. (1) Cod penal la amendă, cu dispunerea încasării prejudiciului material și moral.

Apelantul a indicat că vinovăția inculpatului este dovedită prin probele administrate. Instanța de judecată nu a apreciat fiecare probă din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor.

În rezultatul acțiunilor ilegale din partea inculpatului, a suportat și un prejudiciu moral exprimat prin suferințe psihice, stare de stres și neliniște, sentiment de frustrare, nedreptate, pe care îl apreciază la suma de 50.000 lei.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 29 aprilie 2015, apelul a fost admis, casată sentința, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre.

Instanța de apel a reținut că este dovedită vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 320 alin. (1) Cod penal, în sens că el, deținând calitatea de debitor în procedura de executare nr. 143-252/11 din 01.09.2011 în mod intenționat nu execută și se eschivează de la executarea hotărârii judecătorești nr. 2-86 din 26.05.2011, fiind sancționat contravențional prin hotărârea judecătorei nr. 4- 5/12 din 26.11.2012.

Instanța de fond nu a ținut cont că *în perioada anilor 2010-2012* inculpatul a achitat datoria față de instituția financiară în mărime de 105.000 lei, pe când în perioada anilor *2011-2015* a achitat față de Paladiciuc E. o sumă în jurul a 4000 lei, aflându-se în aceeași situație financiară și familială.

5. Avocatul Victor Marcu a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea acestei decizii și menținerea sentinței.

Recurentul a invocat că concluziile instanței de apel nu corespund circumstanțelor cauzei, fapt care s-a soldat cu o soluționare eronată. Inculpatul a explicat că nu se eschivează de la executarea hotărârii de judecată, dar plătește regulat, ceea ce se confirmă prin chitanțele anexate la cauză. Faptul că execută hotărârea de judecată în rate este motivat prin aceea că are la întreținere 2 copii minori, soția a părăsit familia și el întreține copiii material. Venitul pe care îl are este mic pentru a acoperi și a plăti integral datoria lui Paladiciuc E., cu atât mai mult că a avut credite nerambursate la bancă. În executarea hotărârii de judecată o confirmare a intenției de a achita datoria este că executorul nu valorifică înstrăinarea apartamentului nr. 1 din str. Mateevici, or. Cupcini unde inculpatul este coproprietar, și aceasta a stabilit instanța de apel.

Potrivit pct. 19 din Hotărârea Plenului CSJ nr. 5 din 19.06.2006, privind sentința judecătorească, partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă probele pe care se întemeiază concluzia instanței de judecată, argumentându-se motivele admiterii sau a respingerii probelor, atât de învinuire, cât și de apărare, în orice caz se supun analizei toate probele examinate în ședință, încadrarea juridică a faptei inculpatului, precizarea circumstanțelor ce au servit ca motiv de a concluziona prezența indicilor de calificare.

Cu toate că nu sunt probe că inculpatul ar avea un venit mare sau un salariu constant, acesta a fost pedepsit penal. Instanța nici nu s-a referit la Convenția CEDO Protocol 4 art. 1 - interzice privarea de libertate pentru datorii.

La 20.01.2010, instanța a adoptat o decizie în privința atragerii la răspundere penală și pedepzirii cet. Mîța Tamara pe art. 320 alin. (1) Cod penal, prin care respinge apelul și lasă în vigoare sentința instanței de judecată Edineț din 09.10.2009, prin care a fost achitată pe motiv că Convenția CEDO nu permite privare de libertate pentru datorii. Aceeași soluție a adoptat și CSJ pe acest caz la 18.05.2010. Astfel, inculpatul este tratat diferit față de alte persoane pe același articol de către instanța de apel, care a avut în componență unul și același judecător.

Sentința de condamnare nu poate fi bazată pe presupuneri și se adoptă în condiția în care în urma cercetării judecătorești vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată incontestabil prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată.

6. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția. Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs este în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, dar fără a agrava situația inculpatului.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit atestă că instanțele de fond și de apel au comis următoarele erori de drept.

În primul rând, conform art. 101 alin. (1) și (4) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Instanța de judecată este obligată să motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate. Potrivit art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, judecarea cauzei în primă instanță se efectuează numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. În corespundere cu art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Conform art. 385 alin. (1) pct. 1) și 2) Cod de procedură penală, la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează chestiunile dacă a avut loc fapta de săvârșirea căreia este învinuit inculpatul, dacă această faptă a fost săvârșită de inculpat. Potrivit art. 394 alin. (3) pct. 2) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de achitare trebuie să cuprindă indicarea motivelor pentru care instanța respinge probele aduse în sprijinul acuzării.

În pofida acestor prescripții legale, potrivit descriptivului sentinței, instanța de fond:

a) la soluționarea chestiunii dacă a avut loc fapta de săvârșirea căreia este învinuit inculpatul, s-a referit în devălmășie, neclar, neconcret și confuz la mai multe circumstanțe avute loc atât până cât și după data de **26.11.2012**, adică a hotărârii contravenționale a judecătoreiei Edineț. Însă, art. 320 alin. (1) Cod penal prevede răspundere penală doar pentru neexecutarea hotărârii instanței de judecată, comisă după aplicarea sancțiunii contravenționale, nu și până la ea.

Or, potrivit hotărârii CtEDO în cauza Smolickis vs. Letonia, prima sancționare contravențională și a doua penală se referă la perioade distincte, între care nu există suprapunere. Aceasta înseamnă că, sancțiunea contravențională se aplică în cazul în care debitorul se eschivează de la executarea hotărârii judecătorești devenită executorie. Cea de-a doua sancționare - cu pedeapsa penală - se întemeiază pe refuzul său repetat, dar totuși distinct, de a se conforma legii. La pornirea urmăririi penale, ulterior celei contravenționale, împotriva debitorului - perioada de neexecutare care urmează a fi dovedită, și pentru care se aplică pedeapsa penală, se referă la cea posterioară primei sancționări (*pct. 2. din decizie*);

b) nu a apreciat separat fiecare probă administrată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele de fapt și de drept incriminate inculpatului în rechizitoriu, și nu a indicat motivele pentru care a respins probele aduse în sprijinul acuzării.

Astfel, prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

În al doilea rând, potrivit art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date. Conform art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător. În corespundere cu art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Potrivit art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, judecarea cauzei în primă instanță se efectuează numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. Conform art. 394 alin. (1) pct. 1) și 2) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, indicându-se locul, timpul, modul săvârșirii ei, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii, probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe.

Instanța de apel nu a respectat aceste prescripții de drept, deoarece, potrivit părții descriptive a deciziei contestate:

a) condamnând inculpatul, nu a constatat și descris fapta, considerată ca fiind dovedită, indicându-se locul, timpul, modul săvârșirii ei, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii, în raport cu circumstanțele de fapt și de drept indicate în învinuirea formulată.

În aspectul vizat, instanța de apel la fel s-a referit în devălmășie, neclar, neconcret și confuz la mai multe circumstanțe avute loc atât până cât și după data de **26.11.2012**, adică a hotărârii contravenționale a judecătorei Edineț, sfidând prevederile art. 320 alin. (1) Cod penal și jurisprudența CtEDO, că perioada de neexecutare care urmează a fi dovedită, și pentru care se aplică pedeapsa penală, se referă la cea posterioară primei sancționări (*pct. 2., 4. din decizie*);

b) nu a apreciat separat fiecare probă din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, și nu a indicat motivele pentru care a respins probele aduse în sprijinul apărării, inclusiv cele scrise – privind efectuarea de către inculpat a unor plăți în vederea executării hotărârii Judecătorei Edineț din 26.05.2011.

Circumstanțele expuse atestă în mod lucid că ambele instanțe nu a judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, că recursul ordinar este întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului declarat, casării totale a deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Victor Marcu, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 29 aprilie 2015, în privința inculpatului Iablonschi Vasili Vasili și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 27 noiembrie 2015.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Iurie Diaconu

Elena Covalenco

Liliana Catan

Ion Guzun